

lagets umfallenhet i kravet på
vegne av ammekuholder. Land-
bruksorganisasjonene og bonde-

delagets krav. Vi har til og med
opplevd det formmedlige for bon-
delaget, at staten ved en anled-

for å snu denne utviklingen. Det
er derfor dramatisk når vi nå ser
at ammekutallet er synkende for-

Ja til bokmål og nynorsk

No har eg jo reagert på
to av innlegga til Bjørn
Kristen Ørbæk i det siste,
og eg bør vel passe meg
for å ikkje hamne i same
kategori der kvalitet blir
ein strategi i seg sjølv.

JENS HAUGAN
Førsteamanuensis i norsk,
Høgskolen i Huddinge

DEBATT

Berre ein gjentek dei same på-
standane ofte nok, så blir dei nok
sanne eller aksepterte etter kvart.
Ørbæk sine innlegg er jo for det
mest ein repetisjon av den same
bodskapen i ulike variantar. bok-
mål som einaste skriftspråk og
bortmed «nynorsktvang», og eger
ikke nødvendigvis direkte ueinig
med han heller. Men når Ørbæk i
HA 19. mai igjen går laus på ny-

norsken og målfolket, får eg jo vell-
dig lyst til å skrive noko igjen.
Spørsmålet er om det i detheile er
ein «språkdebatt» som Thor Ho-
ward Helland refererer til i HAs 21.
mai, eller om det ikkje berre er sta-
dige åtak der Ørbæk faktisk ikkje
debatterer, men berre skriv og
skriv, uavhengig av andre sine de-
battinlegg.

Ikjje målmann

Sjølv om eg vel å skrive nynorsk,
ser eg ikkje på meg sjølv som
«målmann», og ikkje er eg vest-
lending heller. Eg kunne for så vidt
gijerne tenkje meg eitt skriftspråk
i Noreg, men det treng ikkje nød-
vendigvis å vere nynorsk. Så lenge
vi hadde ein politikk der både
bokmål og nynorsk hadde mange
valfrie former, var det mogleg å
sjongiere litt og finne ein språkleg
identitet med nærmare tilknyting
til eigen dialekt. Når ein no meir
og meir går bort ifrå valfrie for-
mer, vil det nok berre forsterke
grensene mellom bokmål og ny-
norsk igjen, og det er på mange
måtar litt synd. Ikjje kan eg skjøn-
ne at to moglege böyingsformer
skal vere vanskelegare å lære enn
éi; det er jo berre å velje den eine
forma ein føler passar ein best.

Debatt er siden for debattinlegg,
kronikker, kommentarer og
analyser. Innleggene skal være på
maksimalt 850 ord.
HAs forbeholder seg
retten til å forkorte.

Eg er som sagt ikkje «mål-
mann», og det er vanskeleg å sjå at Ørbæk
Ørbæk reklamerer for Stange-ord-
boka og argumenterer ofte for at
dialektane bør takast vare på. Men
han gløymer at bokmål, spesielt

mann», og eg kan vere einig i at
politikken til den offisielle mål-
målska ikkje alltid har verka like
heldig for dei generelle holdning-
ane til nynorsk. Men for å komme
til Ørbæk sitt «debattinlegg» 19.
mai, så er det nok å gå litt veldig
å påstå at målfolket og språkpoli-
tikarane (kven er dei forresten?)
arbeider for at nynorsk skal erstat-
te bokmål. Det finst stilkert dei
som skulle ønskje det, men å seie
at dei lever i si eiga verdi og følgjer
eit nasjonalromantisk program,
er vel litt drygt. Det er også ein
udokumentert påstand at ny-
norsk er eit regionalt særspråk.
Detsom kan bygge opp under ein
slik påstand, er kanskje NRK sin
politikk der ein gjørne bruker vest-
lendingar når det er noko som
skal snakke nynorsk. Ein kan ber-
re høre på t.d. Mari Maurstad, og
ein vil skjonne at nynorsk også
kan fungere for folk med andre dia-
lektrgrunnlag. Men unsett snak-
kar dei fleste av oss dialekt til dag-
leg, og lesing av skriftspråk har
meir med øving og vanar å gjøre.

Dialekttrekk forsvinn

Ørbæk reklamerer for Stange-ord-
boka og argumenterer ofte for at
dialektane bør takast vare på. Men
han gløymer at bokmål, spesielt

etter at vi fekk radio og tv, er éi av
dei viktigaste årsakene til at dia-
lektane har blitt meir homogeni-
serte, og at mange dialekttrekk
fortsvinn. Dette kan jo vere bra
dersom ein ønskjer eitt skriftspråk
og eitt skriftspråkbaserert talespråk,
men då bør ein ikkje samtidig ar-
gumentere for at dialektane bør
rolktast og takast vare på, slik som
Ørbæk gjer. Han slår jo i hel sine
eigne argument.

Argumentet om at barn og ung-
dom blir tvang til å lære eit frem-
mendt og regionalt språk på sko-
len – nemleg nynorsk – gjeld i bes-
te fall øg helst dei som har fått «øy-
delagd» sine dialektar gjennom
hundrevis av år med dansk på-
verknad og bokmål som einaste
reelle alternativ. Bokmål kan jo
oppfattast som like fremmendt og
regionalt for mange andre. Når
ein skal ha eitt felles skriftspråk, vil
det alltid måtte vere eit kompro-
miss unsett. Når Ørbæk skriv at
ein bør «glede seg over mangfol-
det i den norske språldoraen» ser
eg at han plukkar ord frå mine
innlegg utan å svare meg direkte,
og det er vanskeleg å sjå at Ørbæk
faktisk står for språkleg mangfold.

Skyt over mål
Det er også rart å lese at Ørbæk

meiner at Noregs Mållag trampar
på andre menneske sin identitet
ved å hevde at nynorsk er vårt ei-
gentlege morsmål. I mine auge
gjer Ørbæk akkurat det same når
han prøver å argumentere for
bokmål ved å rakk ned på alle
som måtte minne noko anna. Det
er mogleg at bokmål er relativt di-
alektnøytralt, det er vel ein defini-
sions sak, men å seie at bokmål
ikkje favoriserer noko enkelt sei-
språk, er igjen å skyte over mål;

bokmål byggjer trass alt i utgangs-
punktet på dansk skriftspråk, sjølv
om ein kom relativt langt i fornor-
skingsprosessen. Også nynorsken
har utvikla seg veldig sidan Ivar
Asen, og det er opp til heile
språksamfunnet å utvikle dei to
skriftspråka våre vidare. Begge
skriftspråka er i bruk, og det er i
praksis uninteressant kor mange
prosent det er snakk om, så lenge
det faktisk finst eit jamstilings-
vedtak og vi har eit demokrati der
det er fritt fram for den enkelte å
velje målform – men for å kunne
velje, treng vi oppæring.